

natuur is er een der

Christelijke roman. Problematiek van het verband met Christus. Fuller O. W. 1933. Roman zonder den te boerengreep naar de menschen die hij een socialen roman. Enmaal met zorg en Maar de meeste op het zieleleven heeft eens gezegd: el een bekeering van het boek moet over de menschen. Knappe primair. Al ndair. Eerst zoeken

r hij verkeert is dat asten opgelegd, die de weg, dien ze be- d. De menschen i uitnemender weg icht" en „ethisch“ grootste verdiende over de menschen id, levende Christe- ij en uit het een- s in hem te prijzen dezen tijd met zijn moeilijkheden — en, die vooral door den druk van de n, anders zijn dan n zich hebben.

„Kneuterboertjes“ Kees van 't Land, Flakkee. (Kneuter- l voor Kneuterboer, geen eigen schuur, teeft.) Hij heeft een dochter Lena. Zijn l zoo hier en daar lde staan de ver- Vooral deze laatste de verschillende vroomheid scherp teest voor dit gezin ende Mammondie- kernaam genoemd. roote kneuterboer, len zomer en in het nemen, omdat hij afkonden. En ze hadden een eigen i je de arbeiders n, ze kwamen als- len geld als water, ar dat konden de i, die keken er maar mooie van je eigen re hadden ze geen euterboertje noot ter altijd voor dag iet Zondag was of erschil."

bben die braders dat hy confirmat

en), Johannes An- l sie noch in ired n Schultheisen te ven werde, dat by Sonndag, wan- edt wolle komen, arderwick te ken- te confirmerean- schlotenn, dat die len communicien- d, selvige geschied- ry, die vont Ot- uenspedt, die von ehalven die von a, Ermelen dwelch

n Nuck tot Oster- f of dat E. Hoff lueckern Henrich eil Joannes Nuck k die haustuten et mochte onder- niet predige, an-

Wesselius Gru- ylt lang aldar tot einmal predige, in dienaar die te- firmirt in seinen i ein ander platz id niet wederom te confirmerean- gebreck der die- sall achterwegen die te foren an- niet confirmirt len op die platz, tenem.

at, dat hy int naste

Deze enkele regels vertellen ons dat Kees van 't Land het maatschappelijk niet zoo slecht heeft — en toch is hij niet tevreden. Maar die ontevredenheid komt niet door uiterlijke omstandigheden, die ontevredenheid zou ook niet door meerdere wel- want weggenomen kunnen worden. Kees is een sombere, narrige man, een in-de-aarde-vestigde ziel, die steeds leeft onder een zwaar bewolkte lucht. Hij kent het zonlicht niet, omdat hij voort- durend op zijn eigen schaduw zit te staren, een schaduw die steeds groter wordt naarmate het licht zich meer terug trekt. Zijn vrouw wijst hem op de vele zegeningen: ze zijn met niets begonnen en nu leven ze voor 't oog van de menschen in een zekere welvaart; hij wijst echter dit alles terug — hij ziet de komende crisis die hem alles dreigt te ontnemen — en hij vermoedt niet dat God bezig is hem alles te ontnemen om hem het eenige noodige te schenken. Hij zelf noemt zich een „Zoeker“, maar zijn eigen vrouw wist niet wat ze daar eigen- lijk van denken moest. „Zelf maakte ze nergens aanspraak op en ze bekende eerlijk, dat ze niets was en dat er geen greintje leven in haar te be- sporen viel, ze was zoo dood als een steen. Maar een zoeker stelde ze zich toch anders voor. Ze had een bekeerde Moeder gehad en ze wist nog heel goed, dat die ook zoekende was: zoo geheel anders! Neen, ze liep er met vader aan vast... maar ze moest er afblijven, want ze was geestelijk zoo blind: ze durfde er niet over te oordeelen. Alleen wou ze dat vader toch eens niet zoo leelijk was, en wat meer geduldig in tegenspoed en dankbaar in voor- spoed. En dan een wat minder jagen om al maar moruit te komen in de wereld, dat was toch eigen- lijk ook niet goed, vader had er al te veel zijn minnen op gezet..."

Dat zegt zijn vrouw. En deze naar zijn eigen reggen streng-orthodoxe man is afgunstig op de arbeiders die stempelen gaan, en voor wie het crisis-comitee nog es wat doet. Jan Knappe wijst hier op den grooten afstand die er bestaat tusschen arbeider en kneuterboer. De schrijver, die zoo lang onder die menschen werkte en nog werkt, wier maatschappijken en geestelijken nood hij doorvoelt, komt hier op voor den arbeider, die van den werkloozen steun leven moet. Gelukkig, dat de regering zich over de werklozen ontfermt, want als het komen moest van de „vrome“ men- schen als Woekermaat, zouden ze ondergaan. Maar de schrijver heeft ook sympathie voor den hinnen boer, wiens moeten door geen arbeiders besef worden, en voor wien de regering niet veel deed. De auteur gaat de problemen van onzen tijd niet voorbij. Dat toonde hij ons in zijn eerste boek „Polderland“; dat laat hij ons ook zien in dezen roman. Het leven van deze menschen op Flakkee wordt werkelijkheid voor ons. Hij be- schrijft ons dat, als intern. We blijven niet aan den buitenkant — hij leidt ons binnen, ook in het ge- zin van dezen Kees van 't Land. Het benauwende, geestelijk leven van deze menschen is door zijn liefde overglansd.

Heemstede

J. ALLON.

MUZIKALE KRONIEK

„Petrus Datheens Psalmen Davids“

(In Dr J. Pollmann's „Ons Eigen Volkslied“)

door Jan Zwart.

I.

Met een enkel woord zijn de lezers van „De Re- formatie“, 3 April 1936, reeds gewezen op het boekwerk dat eenige maanden terug verscheen: „Ons eigen Volkslied“ van Dr J. Pollmann.

Het was naar aanleiding van een recensie die ervan stond in het „Alg. Handelsblad“ door den Muziekredacteur, den heer Herman Rutters, dat wij van een botte beschuldiging spraken die beide, boek en blad, het laatste in commissie van het eerste, adresseerden aan het Calvinisme, speciaal om wat het, middels Datheens Psalmberijmingen, uitgewerkt zou hebben voor den Volkszang.

Nu het boek zelf, van bevriende zijde ons ter hand gesteld, voor ons ligt, konden we niet nalaten op onze reeds gegeven critiek terug te komen, met de nadere bedoeling, waarvan wij inmiddels den heer Dr Pollmann op de hoogte stelden, breeder en dieper aan te toonen, wat wij reeds met een enkel woord gezegd hadden, hoe mateloos oppervlakkig en vol van een bijna hopeloos manco aan historische bij- en detail-studie dit werk is.

Temeer doen we het, omdat dit boek van den Roomschen Schrijver een schakel is in den reeds gelegden en steeds groeienden keten van muziek- historische beschouwingen en studies — mede in het leven geroepen op aanslichting van het in al- gemeenen zin bedoelde Rectorale woord, dat des- tijds bij de opening van de R.-K. Universiteit van Nijmegen gesproken werd onder „Eigen“ (d.i. Roomsche!) „Cultuur uitdragen“ — een schalm in den kelling die meer en meer om ons heen ge- spannen wordt, vol van, door Roomschen bril be- keken en weergegeven historialia, waarbij als het maar even kan het Calvinisme van alles en nog wat verweten wordt aan versterking en vernietiging zoogenaamd, van „Eigen“, d.i. Roomsche muziek- ontwikkeling, uitgericht te hebben en waaraan maar al te ijverig meegesmeed wordt door de zooveel would-be historici, muziekverslaggevers, redacteurs van liberalen en Christelijken huize, die via Lexicon en geleend boek uit een of andere bibliotheek de vruchten hunner „Universitaire stu- dies“ van week tot week, van maand tot maand gewoon zijn te deponeren in de los of vast van hen staande kerk- en muziekbladen, zielig vaak van kijk en weergave.

Want of we de, bij de aanvaarding van het Ambt van bijzonder Hoogleraar in de Theorie en de Geschiedenis der Muziek aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, 13 Oct. 1930, uitgesproken „Rede“ door Dr A. Smijers opslaan, waarin voor de zooveelste maal geschermd wordt met Busken Huets: „Met de heerschappij van het Calvinisme kwam de oorlogsverklaring aan alle muzikale vormen zonder onderscheid op het psalmgezag na“, of dat we lezen, wat we in „De Reformatie“ van 2 Aug. 1935

18. Angande die begrefenisse der dodenn, referiren sich die bruderen op den 58 articul der Acten ut des S. Hagen dat men niet by den begrefenisse soll predigen, mar datselvige noch afschaffen, dar het noch niet afgeschafft.

19. Fur den von Hattem bey gebreck sienes onder- holts sullen die bruderen des Classis noch ein- mal an die stadt von Hattem schriuen om iren dienaar beforderlich te sein, und die handt te by- denn, schriff mede ant Hoff, dat na ir beloffte- nisse hy notwendigh onderholt moege erlangenn.

20. Die bruderen des Classis hebben gebetten den dienaar te Harderwick te vermanen ire Magistrat dat sie am Sonndaghe geine wagen furmittag wollen inlaten mar die porten tuboldenn, oick dat die Heuszleuten te Hierdenn am Sonndaghe niet so viel arbeiten praesertim ac statim. (beslist en zeker).

21. Insonderheit dieweil viel elagten komen von verscheiden plätzen von der onordeninghe des echtenstand, dat als noch ein echte ordeningh ingestelt werde. (valde necessaria) (Zeer nood- zakelijk).

22. Verners von den unkosten, so die dienaar op den classicale und Synodale vergaderinghe reysende notwendigh verthun, dat het E. Hoff believe te schriuen den kerkmeesteren, dat sie die on- kosten den predicanen betalen; sonderling dar gute mittelen seindt.

23. Item sollen die dienaren versucken und schri- ven ant Hoff, dat die altaren, die noch op vielen plätzen stan, abgeschafft worden, insonderheit tot Ermell, die Schultheis von Ermell hefft die pla- caten von den altaren von S. Excellentie geschre- ven, nit laten lesen noch opgeschlagen, wil dat- selvige oick niet thun, het sie dann dat hem be- vellschrieffen gesonden werden.

24. Die kerk von Harderwick hefft last von Classe die Classis sacken und schwaricheden op sich te nemenn und te verrichten, tot op den tukomen- len classen, wofern averst schware sackenn for-

reeds rubriceerden onder „Ondwijfsche fabelen“, zooals die door weer een ander Roomsche muziek- geleerde, Dr Bernet Kempers, opgedicht worden in het Tijdschrift der Ver. v. Ned. Muziekgeschie- denis Dl. XIII, blz. 39 onder „Die Souterliedekens des Jacobus Clemens non papa“, als hij een door hem geconstateerd uitgevers-echec der Clementsche Souterlied-bewerkingen in de schoenen schuift dier „Bilderstürmer“ die „jeder Kunst abhold waren“ — steeds openlijker en onomwondener, zooals ook nu weer in Dr P.'s „Ons eigen Volkslied“ wordt er maar op los geschreven, om te laten zien, hoe funest dat looze Calvinisme wel geweest is voor ons arme Nederlandsche volk, dat vroeger zoo rijk was aan zanglust en zangliede, en aan arge- looze vreugde in het genieten dier dingen, althans naar luid dezer heeren-uitdragers van „Eigen Cul- tuur“.

Bleven tot nog toe al deze beschuldigingen en insinuaties nog vrij eng beperkt tot hun „eigen“ erf van Boek en Blad en ook den laatsten tijd in de nagenoeg geheel onder Roomsche toezicht werkende Muziektijdschriften „De Muziek“, het „Orgaan“ der Federatie van Ned. Toonkunstenaars, „Symphonia“ en het reeds genoemde Tijdschrift der Ver. v. Ned. Muz. geschiedenis — dank zij den niet-Roomschen, Amsterdamschen uitgever H. J. Paris, dezelfde die de uitgave van het „Alg. Week- blad voor Christendom en Cultuur“ verzorgt, wist de heer Dr Pollmann met zijn verhandeling toe- gang te krijgen tot het terrein van ons Gerefor- meerden, Hervormden, waarop zooals vanzelf spreekt, beide thans wel gelezen, geciteerd en ge- reценseerd moesten worden.

En daar Dr P.'s boek, zooals we aanstonds zul- len laten lezen, vervuld is van wrok en wrevel over wat hij meent dat onze Gereformeerde Vaders misdeden, en omdat, sedert zijn studie op onze markt geworpen is, nog geen enkel deel onzer pers, kerkelijk, wetenschappelijk, muzikaal, van welke kleur of tint ook, ook maar met één syllabe zich verzet heeft tegen de praemissen en conclusies die „Ons eigen Volkslied“ dorst verkondigen, ja zelfs, naar het eigen getuigenis des schrijvers hem vóór met toeluchtingen voor zijn opvat- tingen inzake Datheen geveid heeft! — ook daar- om konden, mochten wij niet onder ons laten (temeer daar wij de eer hebben tot de mede- werkers te behooren van een blad als „De Re- formatie“, het eenige blad mogen wij wel zeggen in ons land dat voor de kennis van het vroegere Gereformeerde leven gaarne en ruim zijn kolom- men openstelt), op breede schaal aan te toonen: hoe weinig goed-gewette en scherp-geslepen wapens er voorradig zijn in het arsenaal waaruit Dr P. zich harnaste en pantserde toen hij zijn aanval ondernam, ook al lijkt zijn uiterlijke verslijping nog zoo verzekerd en welbewust, onaanvechtbaar en onoverwinnelijk voor den niet op verweer inge- stelden en toegerusten aangevochtene.

We doen het ook, omdat we goede hoop hebben dat we er mee bereiken wat we Dr P. persoonlijk schreven: dat er meer klaarheid in de echte his- torie zal komen; dat men overal méér en beter leert zien hoe zich het een tot het ander ver- houdt ten opzichte der evolutie, den gang van veel dat een geheel andere belichting krijgt als men zich goed en volledig vergewist van wat

fielen, moegen sie war die naste kereken, welke sie willen consuliren.

25. Die nastvolgende classis sal oick utgeschreven werden von denn dienaar tot Harderwick.

Der nastfolgende classis sal gehalten werden binnen der stadt Elburgh.

26. Ist ferners concludirt dat alle tyt einer von den brudern des Classis sal ein prufpredigh thun. Im nastfolgende classe sal prediken Reinerus Winc- kopius ex Joannes 3: Sic Deus diligit mundum.

Tot Barnefeldt so bequame personen seindt umb te communicieren, dat ein dienaar tot einer stadt datselvige eerste male uttheile und administrire.

Letzlich ist gefragt of die personen, die in den lusten particulir Synodo gewest seindt, wederumb sollen moegen elegirt werden, ofte fur een reisz fry sein; ist geantwordt dat sie in die erste reisz sullen fry sein.

Also der particulir Synodus utgeschreven von die kerk von Zutphen om gehalten te werden den 8 thag Juny, so hebben die brudern dieses classis mit gemeinen stimmen gedepulirt om op denselven te reysen onse lieve medebruders Jo- annem Caesarium, ende Woltherum de Brun, di- naren des worts, oick Antonium von Oldenbar- nefeldt, ende Lubbert Jansen als Olderlingen mit seker credentsen und instructie inhoudende het- gene von diesem classe den Synodo sall furge- stelt worden.

Als nu Censura morum ist gehouden, so ist die ferhandelinghe mit dem Christlichem gebede be- schlotenn und seindt also die brudern in lieffdem geschiedenn.

WILHELMUS WIRTZFELDIUS, praeses classis. JOH. ZWITTERIUS, Assessor. TILEMANNUS MYLIUS, Classis ejusdem Scriba.